

Gefle Montessoriskolas

Handlingsplan för elevhälsa

Läsåret 2020-2021

”Kunskap är glädje”

Planen är reviderad 2020-08-17 och omfattar förskoleklass, skola, skolbarnomsorg (fritidshemmet) från förskoleklass till årskurs 6 samt fritidsklubben.

Innehållsförteckning:

1. Förord	s. 3
2. Syfte med handlingsplanen	s. 3
3. Elevhälsans uppdrag	s. 5
4. Åtgärdsprogram	s. 6
5. Ansvarsfördelning för Elevhälsans arbete	s. 7
6. Sekretess inom Elevhälsan	s. 10
Bilaga 1: Rutiner för och frågeställningar vid elevhälsovårdsärenden	s. 11
Bilaga 2: Förslag på punkter att arbeta igenom vid utredning/pedagogisk kartläggning av en elevs behov av särskilt stöd	s. 12
Bilaga 3: Plan för att förebygga, upptäcka och möta läs- och skrivsvårigheter samt matematiksvårigheter	s. 14
Bilaga 4: Kartläggning och diagnoser	s. 16

Förord

Gefle Montessoriskola är en friskola för elever från förskoleklass upp till årskurs sex. Vår skola har montessoripedagogik som inriktning.

I och med skollagen (2010:800) som började tillämpas 1 juli 2011 samlades skolhälsovården, den särskilda elevvården och de specialpedagogiska insatserna i en samlad elevhälsa. Elevhälsan omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta hälsofrämjande, förebyggande och ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Varje profession har ett särskilt ansvar att bidra med sin specifika kompetens och att samverka med övriga professioner inom elevhälsan, skolan och utanför skolan.

Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Skolans främjande och förebyggande arbete när det gäller elevernas trygghet finns beskriven i skolans Likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling.

Syfte med handlingsplanen

Syftet med denna handlingsplan är att skolans elevhälsa ska vara en inkluderad verksamhet i skolans verksamhet för förskoleklass, skola, fritidshem och fritidsklubb. Elevhälsoarbetet ska vara en del i att skapa en utvecklande lärandesituation för alla elever.

Målsättning:

- ✓ att alla elever ska inkluderas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar och behov
- ✓ genom ett utvecklat elevvårdsarbete i elevhälsoteamet ge förutsättningar för tidiga och effektiva insatser
- ✓ skapa en gemensam syn och främja ett förhållningssätt på individ-, grupp- och organisationsnivå
- ✓ strukturera och organisera ett förebyggande arbetssätt för att minska risken för att elever hamnar i skolsvårigheter
- ✓ främja ett effektivt och flexibelt utnyttjande av befintliga resurser
- ✓ personal med specialpedagogisk kompetens ska bedöma och planera hur elever i behov av extra insatser bäst kan mötas i hela lärandemiljön

Gefle Montessoriskola arbetar för ALLA elevers rätt till hög måluppfyllelse och personlig utveckling i trygg miljö. Detta gör vi genom att:

- ✓ planera vår verksamhet och undervisning utifrån elevers olikheter och behov
- ✓ ha välutarbetade rutiner för att förebygga att svårigheter uppstår genom att kartlägga och analysera den egna undervisningen för att upptäcka hinder i lärmiljön
- ✓ göra anpassningar i förhållningssätt, krav, bemötande och arbetsformer med syfte att alla ska lyckas
- ✓ ha rutiner för att uppmärksamma och utreda svårigheter så att vi kan erbjuda stöd i elevers lärande och personliga utveckling
- ✓ följa upp och utvärdera kontinuerligt vår undervisning och insatta åtgärder i förskoleklass, skola, fritidshem och fritidsklubb

Vårt förhållningssätt för att nå våra mål är att vi:

- ✓ har höga förväntningar på eleverna
- ✓ skapar goda relationer till våra elever och gör dem delaktiga i sin skolgång
- ✓ arbetar utifrån ”friskfaktorer” som är viktiga för en positiv utveckling och för att eleverna ska må bra och utvecklas. Viktiga faktorer är att öka elevernas känsla av begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet.
- ✓ vi synliggör elevens styrkor och förmågor
- ✓ vi uppmuntrar det positiva och bygger vidare på det som är bra
- ✓ vi samverkar med varandra och tar ett gemensamt ansvar
- ✓ vi samverkar med hemmet och andra instanser på bästa sätt

Elevhälsans uppdrag

Elevhälsan har som uppgift att erbjuda stöd och hjälp till elever, vårdnadshavare och pedagoger för att undanröja hinder och skapa förutsättningar för en god utveckling både socialt, emotionellt och kunskapsmässigt.

Elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Den har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. Elevhälsans arbete ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande samt stödja elevernas utveckling mot målen.

Elevhälsan ska i samverkan med övrig personal verka för att:

- ✓ alla elever når målen efter att ha slutat i årskurs sex på vår skola
- ✓ alla våra elever har hög närvaro
- ✓ skolan har stort fokus på arbetet med trygghet och arbetsro
- ✓ att skolan fysiska, sociala och pedagogiska miljö är god i skolans alla verksamheter, förskoleklass, skola, fritidshem och fritidsklubb.

Elevhälsoteamet består Ulrika Johansson (specialpedagog och speciallärare), Eva Bergengren Kax (skolsköterska), Anna Delin (kurator), Elisabet Svärd (psykolog) och Elisabet Enmark (rektor och sammankallande). Studie-och yrkesvägledare kontaktas in vid behov via Magelungen.

Elevhälsoteamet har möte en gång i månaden eller vid behov.

Rutiner:

Föredragande lärare/personal från fritidshemmet/fritidsklubben deltar på mötet.

Arbetslagen diskuterar elevvårdsärenden på arbetslagsmöten. Den lärare/personal som har ett elevärende att ta upp förbereder sig genom att fundera över en problemställning.

Arbetsgång:

1. Lärare/personal uppmärksammar att en elev riskerar att inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen, mot de kunskapskrav som minst ska uppnås eller uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.
2. Första åtgärd som genomförs är att elevens behov av stöd skyndsamt kartläggs och tillgodoses genom extra anpassningar i olika lärmiljöer i verksamheten. Dessa anpassningar görs inom ramen för IUP:n (den individuella utvecklingsplanen).
Undantag: Om man bedömer att särskilt stöd behövs omgående gör lärare eller övrig skolpersonal en anmälan om en elevs eventuella behov av särskilt stöd till rektor. Rektor beslutar om att utreda elevens eventuella behov av stöd.
3. Elevens utveckling mot målen följs upp av klasslärare/arbetslag. Om en elev efter en tid med extra anpassningar fortfarande inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i

läroplanen eller de kunskapskrav som minst ska uppnås görs en anmälan till rektor. Rektor beslutar om att utreda elevens eventuella behov av särskilt stöd och vem som ansvarar för utredningen.

4. Den ansvarige för utredningen påbörjar utredning av elevens behov av särskilt stöd. Delaktiga är eleven, elevens vårdnadshavare, arbetslaget och vid behov fritidshemmet/fritidsklubben. Syftet är att kartlägga hela elevens situation. Vid en utredning ska samråd med Elevhälsan ske om det inte uppenbart inte behöver ske.
5. När utredningen är klar, beslutar rektor om särskilt stöd ska ges eller ej. Vårdnadshavare delges utredningen, beslut samt information om rätt att överklaga beslut.
6. Vid beslut om särskilt stöd upprättas ett åtgärdsprogram. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta då åtgärdsprogrammet utarbetas.
7. När det bedöms att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd avslutas åtgärdsprogrammet, efter samråd med elevens vårdnadshavare. I de fall det särskilda stödet övergår till extra anpassningar dokumenteras detta i elevens IUP.

Åtgärdsprogram

När utredningen är klar och om rektor fattat beslut om att eleven ska ha särskilt stöd ska åtgärdsprogram upprättas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Åtgärdsprogram ska användas av skolan för att planera och utveckla den pedagogiska verksamheten för eleven. Det ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

1. Elevens behov av särskilt stöd som eleven har i olika lärmiljöer inom verksamheten, informationen ska hämtas från den pedagogiska bedömningen i utredningen.
2. Åtgärder. Beskriv vilka åtgärder som skolan bedömer är nödvändiga för att tillgodose elevens behov av särskilt stöd i olika lärmiljöer i verksamheten. De ska omfatta elevens hela skolsituation. Om eleven även vistas på fritidshemmet/fritidsklubben kan programmet innehålla åtgärder för vistelsen där. Det ska även framgå vem som är ansvarig för att genomföra åtgärden.

Efter upprättat åtgärdsprogram ska ansvarig lärare informera övriga berörda lärare/personal om de överenskommelser som gjorts. Åtgärdsprogram arkiveras i låst utrymme på personalrummet och finns även för vårdnadshavare på InfoMentor. Giltiga åtgärdsprogram har de inblandade parterna kopior av.

3. Arbetet följs upp och utvärderas efter ca 5-8 veckor. Varje person som ansvarar för en åtgärd ser till att det som är bestämt verkligen genomförs och bedömer fortlöpande om

det egna arbetssättet är effektivt eller om det måste förändras för att eleven ska ges förutsättningar att utvecklas mot målen.

Hur ofta man behöver följa upp insatserna hänger bland annat samman med barnets ålder och förutsättningar. Vid upprättandet tas beslut om när uppföljning/utvärdering ska ske och vem som är ansvarig. Vid en uppföljning är det intressant vilka iakttagelser eleven, vårdnadshavare, lärare och annan personal gör rörande sin och övrigas del i arbetet:

- ✓ Har åtgärderna genomförts och hur har de fungerat?
- ✓ Hur utvecklas eleven i riktning mot målen i läroplanen eller mot kunskapskraven?
- ✓ Vilket är nästa steg? Behöver åtgärdsprogrammet revideras?

Workshops genomförs regelbundet för att underlätta uppföljning, utvärdering samt ny planering av åtgärder. När det bedöms att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd avslutas åtgärdsprogrammet efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Av skollagens bestämmelser följer att det särskilda stödet dock inte alltid ska dras in så fort eleven har nått de kunskapskrav som minst ska uppnås. Eleven kan i vissa fall ha ett fortsatt behov av särskilt stöd. Det kan handla om elev med dyslexi, hörselnedsättning, eller koncentrationssvårigheter som utan det särskilda stödet skulle riskera att inte kunna nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. I dessa fall avslutas inte åtgärdsprogrammet utan istället utarbetas ett nytt åtgärdsprogram. Ansvarig lärare ansvarar för att det tillsammans med vårdnadshavare skrivs ett avslut om behov av åtgärdsprogram ej kvarstår.

Ansvarsfördelning för Elevhälsans arbete

Rektor är ansvarig för:

- ✓ att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds
- ✓ att ta beslut om åtgärdsprogram ska upprättas eller ej. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i annan elevgrupp, enskilt eller i form av anpassad studiegång får rektor inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan.
- ✓ att elevhälsoteamets personal regelbundet samverkar i individärenden
- ✓ dokumentation och att denna sker efter sekretessregler
- ✓ den kompetensutveckling som krävs för att personalen professionellt ska kunna genomföra sina uppgifter

Lärare är ansvariga för:

- ✓ kontakten med eleven
- ✓ kontakten med vårdnadshavare/utvecklingssamtal, fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens utveckling
- ✓ kontakten med övriga undervisande lärare/ev. personal på fritidshemmet/fritidsklubben samt informera andra lärare/personal om vad som beslutats i åtgärdsprogrammet

- ✓ att ge elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt läroplanens mål
- ✓ att följa arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd
- ✓ att dokumentationen arkiveras i elevakten

Specialpedagogen är ansvarig för:

Vår specialpedagog ingår i elevhälsan på skolan och deltar vid behov i elevkonferenser och hjälper till med kontakter med andra stödfunktioner i samhället.

Organisationsnivå:

- ✓ ansvara för att kontinuerlig utvärdering av skolans handlingsplan för elevhälsan genomförs
- ✓ delta aktivt i utvecklingsarbetet kring elever med behov av extra anpassningar och i behov av särskilt stöd
- ✓ rådgivning i specialpedagogiska frågor till rektor, arbetslag, enskild lärare, resurslärare, elev och vårdnadshavare
- ✓ ansvara för att skolans kartläggningar inom läs- och skriv samt matematik genomförs, analyseras och sammanställs samt informera rektor om resultat
- ✓ genomföra observationer

Gruppnivå:

- ✓ analysera och följa upp testresultaten tillsammans med ansvariga lärare samt informera rektor om resultat
- ✓ arbeta med olika elevgrupper i de olika klasserna under en tidsbegränsad period under läsåret efter beslut i åtgärdsprogram

Enskild elev:

- ✓ vid behov ge stöd till lärare, elev och vårdnadshavare vid upprättande av åtgärdsprogram
- ✓ handleda i planering av undervisning för elev/elever kring klassrumsmiljö- och materialfrågor, förhållningssätt mm
- ✓ arbeta med enskild elev under en tidsbegränsad period under läsåret efter beslut i åtgärdsprogram

Skolsköterskan ansvarar för:

Skolans skolsköterska ansvarar för att fungera som elevernas företagshälsovård och vara en del av skolans elevhälsa. Skolsköterskan ska bevaka och vid behov påpeka brister i den fysiska och psykiska arbetsmiljön i syfte att främja elevernas tid i skolan. Skolsköterskan arbetar med förebyggande hälsovård och har i uppgift att ta särskild hänsyn till elever med speciella problem och behov av särskilt stöd. Hon följer elevernas utveckling, bevarar och förbättrar deras själsliga och kroppsliga hälsa och verkar för sunda levnadsvanor hos dem.

Skolsköterskan genomför hälsokontroller och vaccinationer, se mer utförligt nedan. Skolsköterskan upprättar och för datoriserade skolhälsovårdsjournaler. Akutomhändertagande sker vid olyckor och sjukfall, då sådana sker på den dagen skolsköterskan är på plats. Skolsköterskan deltar i EHT möten som är en gång i månaden och kan även vara med på möten med elever och elevernas vårdnadshavare då behov ses tillsammans med skolpersonal och övriga interna och externa parter. Skolhälsovården och skolsköterskan samarbetar med externa instanser såsom BUP, Grinden, Socialtjänsten osv.

Varje elev ska, enligt lag, under tiden i förskoleklassen och de obligatoriska skolformerna erbjudas minst tre hälsobesök som innefattar allmänna hälsokontroller. På Gefle Montessoriskola arbetar vår skolsköterska 20 % vilket innebär en dag i veckan. Nedan följer de hälsobesök som hon erbjuder:

Första träffen med eleven sker i förskoleklass, hon pratar då om trivsel i skolan och på fritiden, kost, aktiviteter, sömn och annat som är av betydelse för eleven. Hon väger, mäter och kontrollerar syn och hörsel. Skolsköterskan ser gärna att vårdnadshavare är med vid 6-års kontrollen då en kontakt kan skapas.

I årskurs 2 väger och mäter hon eleven och pratar om allmän trivsel. Vaccination mot mässling, påssjuka och röda hund (MPR) erbjuds.

I årskurs 4 är det dags att träffa skolsköterskan igen för vikt, längd och ryggek kontroll.

I årskurs 5 erbjuds alla flickor HPV vaccin.

Eleverna får vid behov vända sig till elevhälsan för enkla sjukvårdsinsatser.

Skolpsykolog och kurator ansvarar för:

Psykolog och/eller kurator anlitas när kunskapsbehov finns på individ, grupp eller organisationsnivå.

Psykolog/kurator bistår vid behov med psykologisk/kuratorskunskap och kompetens för att underlätta för personal att utföra sitt uppdrag. Med kunskap och erfarenhet bistår psykolog/kurator även elever och vårdnadshavare.

Skolpsykolog/ kurator kan ge elev och vårdnadshavare stöd via individuella samtal. Vid behov av behandling eller fördjupade samtal kan psykolog hänvisa/remittera vidare till lämplig vårdgivare.

Psykologen är en resurs för skolan att vända sig till när det finns behov av kvalificerad rådgivning i elevärenden. Psykologen genomför utredningar gällande utvecklingsbedömning och andra psykologiska bedömningar (basutredning).

Studie- och yrkesvägledare ansvarar för:

Att tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning så att eleverna utvecklar kunskaper om sig själva och olika valalternativ, att de blir medvetna om sig själva, får kunskap om olika utbildningar och yrken och att de får träna på att fatta och genomföra beslut.

All personal är ansvarig för:

- ✓ att anmäla till rektor om man får kännedom eller har misstanke om något som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd
- ✓ att anmäla till rektor om man befarar att eleven ej kommer att nå målen eller uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation

Om man får information som ”inte kan vänta” eller något akut händer ska vi samma dag sammankalla följande för en diskussion om hur vi går vidare:

- ✓ rektor
- ✓ personal från elevhälsan
- ✓ ansvarig lärare
- ✓ den som fått info eller sett vad som hänt

En eventuell orosanmälan till Socialtjänsten görs skriftligen tillsammans med rektor som skriver under den. Vid tveksamheter kan socialtjänsten rådfrågas.

Sekretess inom elevhälsan

För skolläkare, skolsköterskor, kuratorer, skolpsykologer och personal med specialpedagogisk kompetens gäller en stark sekretess. De får i normalfallet inte lämna ut uppgifter om en elev de behandlar. Det får bara göras i undantagsfall och om det är klart att eleven eller de närstående inte lider men av att uppgifterna lämnas ut.

Ibland är det nödvändigt att lämna ut en uppgift för att eleven ska kunna få det stöd som hon eller han behöver. Då får elevhälsans medicinska del under vissa förutsättningar lämna uppgiften till resten av elevhälsan eller den särskilda elevstödande verksamheten inom samma myndighet.

För särskild elevstödande verksamhet gäller svag sekretess. Den gäller bara om man kan anta att eleven eller någon anhörig till henne eller honom inte lider men om man lämnar ut uppgiften.

På offentliga skolor omfattas personalen av bestämmelser om sekretess. Personal i fristående skolor omfattas istället av tystnadsplikt.

Bilaga 1

Rutiner för och frågeställningar vid elevhälsovårdsärenden

Syfte:

Elevhälsoteamet strävar efter att arbeta utifrån ett lösningsinriktat arbetssätt där man fokuserar på lösningen, att ”bygga lösningar” istället för problemet. Arbetet ska fokusera på vad som fungerar bra för eleven, hur det ser ut när det fungerar bra och fokus ska ligga på förmågor, kompetenser och resurser. Elevhälsoteamet arbetar för att vi i skolans elevhälsoarbete inte ska ”fastna i” frågor som rör problemet eftersom det kan leda till att elever och vårdnadshavare kan känna sig misslyckade och att man fastnar i ett syndabockstänkande.

Rutiner:

Lärare/pedagog förbereder sig inför mötet med elevhälsoteamet genom att svara på förhållningssätt och frågeställningar samt genom att ha en frågeställning som man önskar ha hjälp med. Minnesanteckningar förvaras på ett säkert sätt och en kopia lämnas till rektor och specialpedagog. Frågeställning och dokumentation används under mötet med elevhälsoteamet för att få en gemensam bild av situationen och ge förslag på vad nästa steg blir för att stödja elevens lärande. Vid akuta elevärenden som inte kan vänta till nästkommande klasskonferens tas lärare/pedagog direkt kontakt med rektor/specialpedagog.

Lärare/pedagog förbereder sig genom följande frågor:

- När fungerar det lite bättre för eleven på lektionerna?
- Vid vilka tillfällen är det problem, hur är det då, vad gör eleven?
- Vad gör eleven som fungerar?
- Hur agerar läraren/pedagogen när det fungerar?
- Vad är det som gör att det fungerar bättre i dessa situationer?
- Vad är det mer som fungerar?
- Vad säger eleven om de situationerna?
- Vad säger vårdnadshavarna om de situationerna?
- Vad behövs för att eleven ska kunna göra mer av det som fungerar?
- Vad säger eleven själv att han/hon kan göra? Frågorna nedan används utifrån elevens behov, ålder och mognad.

Frågeställningar för elevsamtal/elevens egna mål:

- Vad vill du själv uppnå med ditt skolarbete?
- Vad har du för mål i de olika ämnena?
- Hur vill du ha det i framtiden?
- Hur ser det ut för dig när det fungerar?
- Vad har du lust att lära dig?
- Vad vill du ansvara för?
- Vad vill du vara med och påverka?
- Hur kan du bäst använda tiden i skolan för att nå dina mål?
- Vad kan du bidra med för att öka trivseln?
- Vad är viktigt när du samarbetar med dina klasskamrater?

Bilaga 2

Förslag på punkter att arbeta igenom vid utredning/pedagogisk kartläggning av en elevs behov av särskilt stöd

Grupp- och organisationsnivå:

- Hur påverkas elevens förutsättningar av klassens storlek, schema, fysiska miljön i klassrummet, utemiljö etc.?
- Är arbetsformer och arbetssätt anpassade efter elevens förutsättningar?
- Är kravnivån i skolarbetet och hemuppgifter realistiska utifrån elevens behov och förutsättningar? Finns lämpligt arbetsmaterial till elevens förfogande?
- Hur bemöts eleven av andra lärare/pedagoger och elever?
- Hur trivs eleven i gruppen och hur är kamratrelationerna?
- Är eleven delaktig i planeringen och tar ansvar?
- Hur ser samarbetet mellan eleven, hemmet och skolan ut? Vem har/tar ansvar?
- Finns kompetens hos personalen att möta elevens behov och förutsättningar?
- Hur används befintliga resurser? Är de tillräckliga? Vad eventuellt saknas?

Individnivå:

Det är viktigt att eleven och vårdnadshavarna ges möjlighet att beskriva sina tankar och funderingar kring elevens skolsituation.

- Elevens syn på sig själv och sin situation?
- Vårdnadshavarnas syn på barnets situation?
- Elevens speciella erfarenheter, intressen, motivation, kreativitet mm?
- Under vilka arbetsformer och med vilka material upplever eleven att arbetet fungerar bäst?
- Självkänsla?
- Koncentrationsförmåga, impuls kontroll, börja och avsluta uppgifter?
- Socialt samspel (turtagning, förmåga att lyssna)
- Motorik
- Relationer med jämnåriga, vuxna
- Förmåga att organisera och planera
- Förmåga att ta muntliga och skriftliga instruktioner i grupp
- När började svårigheterna uppstå?
- Frånvaro?
- Kunskapsnivå i relation till målen och tillhörande kunskapskrav. Ex kort sammanfattning av skriftliga omdömen och beskrivning av vilket/vilka ämnen eleven riskerar att ej nå målen
- Genomförda diagnoser och tester
- Elevens situation på fritidshemmet/fritidsklubben

Sammanfattning och analys:

Här analyseras det man kommit fram till på de olika nivåerna. Vilka möjligheter finns att bygga på och vilka hinder måste undanröjas? Hur kan man träna upp elevens färdigheter och vilka kompensatoriska hjälpmedel kan stärka eleven? Samförstånd mellan elev, vårdnadshavare och skola är viktigt att sträva efter.

- Vilka styrkor och möjligheter finns att bygga vidare på?
- Vilka hinder måste undanröjas?
- Vad utmärker situationer där elevens lärande fungerar?
- Krävs förändringar vad gäller arbetssätt, arbetsmaterial, kravnivå och miljö?
- Behöver eleven anpassningar i form av tekniskt stöd?
- Vilka områden runt eleven behöver stärkas/förändras för att kunskapsutvecklingen, den sociala utvecklingen och självbilden ska utvecklas positivt?
- Finns det osäkerhet kring något som behöver utredas vidare, i så fall vad och vem ansvarar?

Bilaga 3

Plan för att förebygga, upptäcka och möta läs- och skrivsvårigheter

Förebygga:

För att ge alla elever möjlighet att utveckla sin språk-, läs- och skrivförmåga så långt som möjligt arbetar vi så här:

Förskoleklassen lägger fokus på språklekar och fonologisk medvetenhet. Dessutom introduceras bokstäver.

Under första skolåret prioriteras läsinläringen. Dessutom kontrolleras penngrepp och elevers formning av bokstäver.

Noggranna överlämningar vid byte av klass/lärare.

Upptäcka: För att hitta elever som riskerar att hamna i läs- och skrivsvårigheter genomförs screeningar och bedömningsstöd. Se bifogad screeningplan. Dessa genomförs av klasslärare och analyseras tillsammans med specialpedagog som sedan rapporterar till rektor.

Vid behov kan också enskilda, mer djupgående tester genomföras med elever. Exempel på sådana tester är ITPA och Logos som utförs av specialpedagog. Ibland behöver också extern kompetens kopplas in i utredningarna, tex logoped, talpedagog, neurolog, skolläkare.

Utifrån resultat på screeningar och andra tester bestäms vilka insatser som behövs på organisations- grupp- och individnivå.

Möta: Om en elev visar svårigheter inom området språk- läs- och skriv ska eleven få chans att på olika sätt öva upp sin förmåga. I vissa fall kommer elever, trots träning, inte att komma till funktionell läs- eller skrivförmåga. Då behöver bristen i dessa förmågor kompenseras. Med hjälp av kompensatoriska verktyg (tex inläsningstjänst, talsyntes, rättstavningsprogram) kan elever i läs- och skrivsvårigheter lättare tillgodogöra sig undervisningen.

Plan för att förebygga, upptäcka och möta matematiksvårigheter

Förebygga:

För att ge alla elever möjlighet att utveckla sin matematiska förmåga så långt som möjligt arbetar vi så här:

Förskoleklassen lägger fokus på matematiska lekar. Dessutom introduceras siffror.

Under första skolåret prioriteras den grundläggande matematiska förståelsen. Dessutom kontrolleras penngrepp och elevers formning av siffror.

Noggranna överlämningar vid byte av klass/lärare.

Upptäcka: För att hitta elever som riskerar att hamna i matematiksvårigheter genomförs screeningar och bedömningsstöd. Se bifogad screeningplan. Dessa genomförs av klasslärare och analyseras tillsammans med specialpedagog som sedan rapporterar till rektor.

Vid behov kan också enskilda, mer djupgående tester genomföras med elever.

Utifrån resultat på screeningar och andra tester bestäms vilka insatser som behövs på organisations- grupp- och individnivå och plan för särskilt stöd med riktade insatser för att stärka elevens utveckling inom matematik upprättas.

Bilaga 4

Kartläggning och diagnoser

Det gäller att diagnostisera med måtta – att veta varför man diagnostiserar och att diagnosen leder till individanpassade åtgärder. En utredning och/eller ställd diagnos kan vara ett stöd för att veta vilka åtgärder som behövs sättas in. Vi vet att vi på sikt minskar antalet elever med läs- och skrivsvårigheter genom att tidigt identifiera och rikta insatser.

Det finns två varianter av diagnoser:

Screeningtest lämpar sig bra som gruppdiagnoser. De är lätta att hantera och hjälper oss att snabbt identifiera elever med läs- och skrivsvårigheter. Dessa elevers svårigheter analyseras sedan vidare med hjälp av systematiskt uppbyggda **djupdiagnoser**.

Diagnoserna ska ligga till grund för att fastställa elevernas starka och svaga sidor. Det är viktigt med en kontinuerlig utvärdering. Ibland kan det vara nödvändigt att söka ytterligare hjälp hos sakkunniga yrkesgrupper som talpedagog, logoped, psykolog, neurolog, skolläkare samt eventuell remiss till en ordentlig syn- och hörselkontroll på sjukhuset.

Arbetsgång/diagnoser

Undervisande lärare ansvarar för att tester etc. utförs och dokumenteras/analyseras samt rapporteras i de fall det skall ske. Analysen delges speciallärare och rektor. I samband med utvecklingssamtal informeras vårdnadshavarna om resultaten. Specialläraren sammanställer resultaten av klasscreeningarna och delger sedan klasslärare och rektor.

För de elever där resultaten understiger staninevärdet 3 påbörjas åtgärder, första steget är inom ramen för IUP:n. Om svårigheterna kvarstår genomför ansvarig lärare en pedagogisk kartläggning som kan ligga till grund för vidare utredning och ett eventuellt åtgärdsprogram. Även specialläraren och specialpedagogen har sina respektive roller i detta genom att till exempel genomföra individuella diagnoser/tester och/eller ger förslag på lämplig träning utifrån sitt uppdrag och kompetens. Testerna ska visa elevens starka och svaga sidor.

Uppföljningen av testerna kan resultera i tillrättaläggande inom klassens ram, stödundervisning i grupp eller individuellt program.

Kartläggning av elev kan i vissa fall behöva följas upp av en mer djupare/noggrannare utredning av exempelvis psykolog som i sin tur kan remittera vidare till annan instans.

Ett nära samarbete mellan hem och skola är av stor vikt.

Förskoleklass

I förskoleklass arbetar vi med siffror, bokstäver, språkträning och fonologisk medvetenhet.

Språkträningen syftar till att barnen ska:

- få ett sammanhängande talspråk
- få ett bra ordförråd och en utvecklad meningsbyggnad

- få träna på att bli en god lyssnare/talare

Den fonologiska medvetenheten tränas bl.a. genom:

rim och ramsor

- lyssna efter första ljudet i ord
- stavelseträning
- lyssningslekar
- ordanalys

Diagnos förskoleklass

- Vid läsårets början genomförs en *siffer- och bokstavskontroll* som sedan repeteras i början av vårterminen. Under augusti/september månad genomförs, ”*hur låter orden*”, testet mäter den fonologiska medvetenheten, dvs. barnets språkliga mognad. De elever som visar sig ha svårigheter följs upp tidigt under skolår ett.
- I ämnet matematik använder vi oss av skolverkets diagnosmaterial *Diamant*.
- Vi kommer att övergå till Skolverkets kartläggningmaterial ”Hitta språket” och Hitta matematiken” när materialet är klart.

Skolår ett

- Vi prioriterar läsinläringen.
- Vi kontrollerar penngrepp och elevens formning av bokstäver och siffror samt siffer- och bokstavskontroll.
- Skolverkets bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling i oktober och april
- Skolverkets bedömningsstöd taluppfattning i oktober, november och mars
- *DLS- läslust* genomförs i april *Birgitta Järpsten, Psykologiförlaget*. Detta test visar elevens inställning till läsning

Skolår två

- Vi följer upp *DLS- läslust* i september.
- I september görs *H4* (ordavkodningstest).
- Skolverkets bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling i oktober och april
- Skolverkets bedömningsstöd taluppfattning i oktober, november och mars
- I februari genomförs följande tester:
- *DLS (Birgitta Järpsten, Psykologiförlaget)*:
 - *Rättstavning* - ett test som visar olika typer av felstavningar
 - *Läsförståelse*

Skolår tre

- Vi prioriterar läsförståelsen.
- I september görs *H4* (ordavkodningstest).
- Skolverkets bedömningsstöd taluppfattning i oktober och november
- Följande *DLS (Birgitta Järpsten, Psykologiförlaget)* görs i oktober:
 - *Läsförståelse* - visar på elevens förmåga att läsa och förstå skönlitterära texter
 - *Rättstavning* - ett test som visar olika typer av felstavningar

- *Nationella prov* genomförs under vårterminen i svenska och matematik och kunskapsprofiler görs för dessa ämnen. Noggrann uppföljning och åtgärdsprogram görs för de elever som inte uppnått målen.

Skolår fyra

- *H5* (ordavkodningstest) görs i september.
- *DLS stavning och läshastighet/läsförståelse* Birgitta Järpsten, Psykologiförlaget, görs i oktober
- *Förstå och använda tal* i september och maj

Skolår fem

- *H5* (ordavkodningstest) görs i september.
- *DLS stavning och läsförståelse* Birgitta Järpsten, Psykologiförlaget, görs i oktober.
- *Förstå och använda tal* i september och maj

Skolår sex

- *DLS stavning*, Birgitta Järpsten, Psykologiförlaget, görs i oktober.
- *Nationella prov* genomförs under vårterminen och kunskapsprofiler skrivs i matematik, svenska och engelska.
- *Förstå och använda tal* i september

Skolverkets diagnosmaterial

Vi använder oss även av Skolverkets diagnosmaterial ”*Nya Språket lyfter!*” i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans årskurs 1-6. Ett observationsschema upprättas för varje elev och schemat tydliggör progressionen i elevens språkutveckling med tyngdpunkt på läsutvecklingen.